

Szavaltatát a kör tudomásul veszi. Gulyás Gyula 5. o. t., felolvassa «Czigánylegény» cz. versét. Bírálatra átadja a titkárnak. Szabó Gyula 6. o. t., szavaltta Petőfi «Élet vagy halál» cz. költeményét. Az átérzett szavaltatot dicsérettel tünteti ki a kör.

A sz. udvarhelyi ev. ref. kollégium «Petőfi önképzőköre» 1897 nov. 14-én Fejes Áron tanár elnöklése alatt ülést tartott, melyben a következőket tárgyalta: A mult gyűlés jegyzőkönyvét a kör hitelesíti. Titkár jelenti, hogy egy vers érkezett be «Bánat, bánat» czímmel; bírálatra kiveszi Piskóty J. Piskóty J. az önképzőkör irányzatáról, czéljáról tart felolvasást, melyben a szereplők es bírálok kötelességeit és követendő elveit fejtegeti. Barthos Aladár 7. o. t. szavaltta Petőfi «A magyar ifjakhoz» cz. költeményét, bírálták Dali G. és Márton Árpád. Piskóty J. Márton bírálatát jegyzőkönyvi dícséretre érdemesíti, mit a kör el is fogad. Vajna G. 7. o. t. a bírálokra és a szavaltatra tett észrevételeket, majd Márton Á. 7. o. tanulóval a gyűlés véget ért.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

Egy árok készítésénél 50 munkás összesen 340 frtot kap. Hány férfi és hány nő vett részt a 10 napig tartó munkában, ha a férfiak 80, a nők 60 kr. kapnak naponta? (Bernolák K.)

1. Számtani kérdés.

Mi a neve azon Dsungáriában fekvő történelmileg is is nevezetes városnak, a melyet az oroszok elfoglalván, határvárosa lett a nagy orosz és chinai birodalomnak? Mikor foglalták el? (Gruber V.)

2. Földrajzi kérdés.

Ki volt azon daliás ifjú, ki az olaszok hívására Olaszországba ment, a hol diadalmenetben vonult végig; de csatát veszve, árulás folytán Anjou Károly kezébe került, ki őt Nápolyban fejeztette le? (Kovács J.)

3. Történelmi kérdés.

Melyik ragadozó madár az, melynek színe feketésbarna, fejen a hátsó tollak világosabbak; farka szürke. Hangja rekedt; lármás. Hazánkban igen gyakori.

4. Természetrizai kérdés.

Ki volt az a férfi, a ki az erők hatása módjának főbb törvényeit a nehézségerő tanulmányozásával megállapította s a más fizika alapját ezzel megvetette? Hol és mikor született? Hol és mikor halt meg?

«Kosmos» müintézet nyomása Budapest. VI. Aradi-utca 8.

5. Képrejtvény.

A 47-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése. Számtani kérdés. Az egyik 23, a másik 28 darabból állott.

Földrajzi kérdés. Argos, Morea félszigeten fekszik. 1821-ben volt itt az új görögök első nemzeti gyűlése.

Történelmi kérdés. Abdül Medsid atyja volt II. Mahmud.

Természetrizai kérdés. Karakara (Polyborus vulgaris.) Képrejtvény. A szépség értékét szem szabja meg.

A megfejtők nevei:

Hirschler Károly, Strausz Andor, Fekete István, Joó Károly, Feldmann Mór, Fehér József, Egressy Mihály, Brichta Manó, Schlesinger Henrik, Lacsny Ferencz, Schwarcz Lajos, Szeberényi József, Madarász Dömötör, Kosnár Károly, Hirschberg és Weinberg, Supa József, Kurucz Ede, Stein Pál, Tamásy Géza, Monzpart Andor, Eszterházi Miklós, Máriásy Béla, Rudnay Jenő, Moócz Elemér, Klínger Lajos, Altmann Henrik, Dokupel Antal, Walder Sándor, Hermann Béla, Kovács Aladár, Thék Gyula, Kerbler Lajos, Kiss Emil, b. Majtényi László, Eöry Gusztáv, Szinnyey Lajos, Beöthy Sándor, Simonyi Károly, Szepesy Géza, Csák Ödön, Wolf Gyula, Hodács Ágost, Kiss István.

A kitűzött könyvjutalmat Walder Sándor nyerte el Budapesten, a ki azt a szerkesztőségben átveheti.

Szerkesztői telefon.

L. S. Kecskemét. 1. A «Tanulók Lapja» irodalmi pályázatának föltételei közt mindazt megtalálja, a mit tőlünk kérdezt. 2. Cs. J. már nem deák, a mult évben tett érettségét, jelenleg Turkevén tartózkodik. — bizonyára örülni fog, hogy képrejtvényei Önnek tetszenek. Az ön rejtvényeinek sorsa is az ő kezeibe van letéve. — G. R. A tudósítást egy kis kihagyással kiadtuk; a megnyitó beszéd és a vers azonban már elveszítette aktuális jellegét s egy intézetnek annyi helyi vonatkozású dolgát nem közölhetjük. H. D. Udvarhely. A versike elég hangulatos, de pl. e részben:

Hogy a négy évszakuak
Szebbje melyik volna:
Kikelet, nyár, ősz-e
Vagy a havas róna?

a rónát nem szabad a rim kedvéért évszakká előléptetni.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:

Egész evre 4 frt.
Fél evre 2 frt.
Negyed evre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐ:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó reszv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

KÉZIRATOKAT

nem adunk vissza.

Antonius beszéde Shakspere Julius Caesar-jában.

Antonius beszéde nemcsak a «Julius Caesar-nak» legremekebb részlete, hanem olyan drámai jelenet, melyhez foghatót a dráma-irodalomban hiába keresünk; alig lehetne tehát méltóbb és szebb tárgyat találni, mely annyira dicsérné önmagát, mint éppen ez.

Shakspere drámája fordulópontjává tette e beszédet. Brutusnak és társainak sorsa ezen fordul meg, ez buktatja meg diadaluk tetőpontján s ez kergeti száműzetésbe őket.

Shakspere Plutarchos szavainak mélyére látott s felismerte e pont történelmi fontosságát; azért lángeszének minden erejét felhasználta, hogy ezt a történelmileg fontos tényt drámája fénypontjává tegye.

Lássuk, milyen anyagot kapott a történeliről, mit olvasott Sir Thomas North fordításában.

Plutarchos szerint a nép Brutus védő beszédét sem neheztelve, sem dicsérőleg nem fogadja, Caesaron sajnálkozik, de Brutust félve tiszteli.

De miután kihirdetik a végrendeletet s Caesar testét sebekkel borítva a fórumra hozzák, a nép fellázad a gyilkosok ellen. Ezeket Caesar életrajzában olvassuk, itt Antonius beszédéről nem találunk semmi említést. M. Brutus életében már találunk. Itt azt mondja Plutarchos, hogy a végrendelet felolvasása után a nép szeretni és sajnálni kezdi Caesart. — Ekkor a fórumra hozzák a holttestet s Antonius ősi szokás szerint dicsőítő beszédet mond a halott fölött s észrevévén a kedvező hangulatot, a népet még jobban elkeseríti s végül Caesar véres ruháján a döféseket mutogatja nekik, mire fölzendülnek.

Shakspere alig kap valamit Plutarchosból s még ezt is milyen mügonddal alakítja. Plutarchos szerint a nép ingadozik és tartózkodik a vélemény nyilvánítástól, a végrendelet felolvasása után pedig határozott állást foglal el Caesar mellett, úgy, hogy Antoniusnak nagyon könnyű fellázítani Brutus ellen.

Az ékesszólás hatalma itt egészen háttérbe szorul, Antonius beszéde csak olaj a tüzre.

Shaksperenél nem így van, ő a beszédre helyezi a fősúlyt s e szerint alakítja a történelirő adatait.

Ő nem egyengeti útját előre a beszédnek, mert akkor vesztené hatásából. Nála Brutus beszédje teljesen meghódítja a népet. «Diadalal vigyétek őt haza!» — «Állítsunk szobrotl őseihez neki!» — kiabálja az ujjongó nép.

Antonius pedig érthető hidegséggel és tartózkodással fogadja. Antoniusnak tehát az ékesszólás egész erejével kell fellépni, hogy a népet az ellenkező végre ragadja. A végrendeletet nem ismerik előre, maga Antonius olvassa fel azt.

Ime, hogy alakítja át Shakspere a történelmi anyagot drámai anyaggá.

Maga a beszéd természetesen az ő lángeszének műve, itt másra nem támaszkodhatott.

Antonius beszédét méltatva, nem lehet azt kiemelni a drámából s mint egészen önálló szónoki művet fejtegetni. E beszéd szervesen összefügg a dráma többi részeivel, elválaszthatatlan kapcsolatban van az egészszel; azért a népre tett hatásával együtt kell tekintenünk, mert csak így nyerhetünk teljes képet az egésznek nagyszerűségéről, csak így láthatjuk, hogy megfelel-e a beszéd annak a hatásnak, melyet Shakspere tulajdonít neki.

A közhangulat, mely a beszédet megelőzi, egészen Caesarellenes. A nép Brutus szavainak hatása alatt áll még, örül Caesar halálán

s öt zsarnoknak nevezi, Antonius ellen pedig bizonyos fenyegető állást foglal el: «Jobb lesz, ha Brutus ellen nem beszél!» — kiáltja az egyik polgár — «figyeljünk mit tud mondani!» — szól a másik s gunnyal vegyes daczczal várja szavait. — Ilyen körülmények közt lép a szószékre Antonius s a tömeget teljes tisztelettel szólítja meg «nemes rómaiaknak», «földieinek», «barátainak» nevezvén őket, mire elhalgatnak a kiáltozók s a zaj lecsendesül.

A kezdet egyszerű és mégis hatásos, egyszerűsmind «captatio benevolentiae» is: nem akarja dicsérni az elhunytat, csak a végtisztességet adja meg neki. A nép nem veszi észre a keserűséget Antonius szavaiban. Brutus derékségének, nemességének emlegetésében, valamint abban, hogy engedelmeire hivatkozik, csak Brutus iránt való szimpáthiát lát. — Azt várta, hogy Antonius bírálni fogja Brutusnak és társainak tettét, hevesen ki fog kelni ellenük s ime Antonius nyugodtan és komolyan szól.

A hangulat szelidül, Antonius észreveszi ezt s kiaknázza. Caesar barátja volt neki, hű és igaz barátja, azért beszél most fölötte. Brutus szerint nagyravágyó volt s Brutusnak bizonyosan igaza van. De nagyravágyó volt-e valóban? Ezt a kérdést elhallgatja, csak a feleletet adja meg rá s merészen emelkedve, fokozatosan kelti fel a jóindulatot Caesar iránt.

Gazdagította a közkinccstárt, a szegényt szerette és együtt érzett vele s a koronát háromszor utasította vissza. Nagyravágyás-e ez? Bizonyára nem, de Brutus nagyravágyásnak mondja, tehát annak kell lennie. Mindig ez a refrain, hogy úgy mondjuk.

Az ellentét oly művészileg van kiélezve, hogy még a népek is feltűnik s gondolatokat kelt benne. Hogy is lehetne az nagyravágyó, kinek nem kell a korona, bárhogyan kínálják is neki? Ez csak világos dolog! . . . Az ész már ingadozik . . . Most Antonius a szívükre hat s Caesar iránti szeretetükre hivatkozik s maga is elérzékenyül hirtelen, az indulat elfojtja szavát, szünetet tart, mialatt kémleli a népet. A résztvet már biztositva van számára, Caesarról is enyhébb az ítélet.

Antonius elfojtott indulattal beszél tovább, részvétet kelt és lázít, lázít nyugodtságával, alázatosságával, csillapításával. S a feszült kedélyeket egyszerre váratlan fordulattal lepi meg: megemlíti Caesar végrendeletét. De hogy említi meg! Titokzatosan jelzi tartalmát és hyperboláival fölszigazza a kíváncsiságot, de még kielégítetlenül hagyja.

A nép türelmetlenül kívánja hallani a vég-

rendeletet, de Antonius csitítja őket s a csitítással hatalmasan fokozza izgalmaikat:

„Nyugodtan, jó barátim; nem lehet Felolvasnom; nem jó megtudnotok. Miként valátok Caesartól szeretve. Ti nem vagytok fa, kő, de emberek. S mint emberek, hallván végrendeletét. Az lángra gyújt és örületbe hoz. Nem tudnotok jobb, hogy ti lettetek Örökös, mert ha tudtotokra esnék. Mi lenne abból!”

Ezzel már sokat mond a végrendeletéről, de még nem mindent, banem a népet már ezzel is megnyerte.

Most ismét csitit, fel, hogy megbántja a derék férfiakat, kik «ledöfték» Caesart. Már itt a nép is észreveszi a keserű gúnyt s kezd a gyilkosok ellen fordulni. De Antoniusnak ez még mind nem elég, még erősebb eszközökhöz folyamodik. Leszáll a szószékről s a holttestre vonja figyelmüket. Egy emlékekkel kezd, mely mintegy pihenő a szenvedély viharában, de ez a pihenő igen rövid s a vihar kitör újra. A beszéd ismét hatalmas lendületet vesz, Brutus ellen fordul s őt a hálátlanság rút színeben tünteti fel, mikor ékesszólóan rajzolja Caesar iránt való szeretetét. Így egyrészt Brutus ellen kelt gyűlöletet, másrészt szánalmat Caesar iránt, kit a hálátlanság szíven talált. Ezután néhány éles vonással Caesar halálát állítja a hallgatók lelki szeméi elé. A nép megindul, többen könyeznek, ekkor lerántja a leplet a halotról. Mind felzudulnak s halált, zendülést kiáltanak, de Antonius, miután már elérte a mit akart, ismét a nyugodt higgadság és alázatosság hangján kezd szólni, mintha megbánta volna előbbi hevességét. Kicsinyíti magát s ezt a kicsinyítést egy páratlanul elmes fordulattal ismét lázításra használja:

„Volnék Brutus én. És Brutus Antonius, úgy volna egy. Ki nyelvet adna Caesar mindegyik Sebének, mely Rómának még követ is Bosszura s lázadásra keltene!”

A nép ismét szét akar rohanni, hogy bosszút álljon a gyilkosokon, ekkor Antonius emlékeztetükbe hozza a végrendeletet, ez visszatartja őket.

Caesar nagylelkűsége magukon kívül ragadja mindnyájukat. A végső, hatalmas lökés megtette hatását: a nép felzendül, Brutus és társai ellen . . .

Antonius beszéde remeke a szónoklatnak. Nem mintha a régi rhetorica merev szabályai

szerint volna megalkotva és elrendezve, hanem mivel egyesítve van benne a jó szónoklat minden kelléke.

A célja minden szónoklatnak, hogy a szónok saját meggyőződését átvigye a hallgatók lelkébe. Ez a cél el van érve Antonius beszédében. Az a nép, mely beszédje elején azt kiabálta: «Ez a Caesar zsarnok volt» — «Szerencse Rómának, hogy tőle ment», beszédje végén azt kiáltja: «Óh a dicső! Haláláért bosszút kell állanunk!» E két felkiáltás közt tátongó irt tölti be Antonius beszéde, úgy, hogy semmi hézagot nem látunk.

Shakspeare egy fényes jelenetben elénk állit egy szónoklatot közvetlen hatásával együtt. E jelenet, mint a futólagos áttekintésből is meggyőződhetünk, oly igazsággal és pszichológiai mélységgel van megalkotva, hogy valóságnak látszik. Ilyen beszéd után ilyen eredményt várunk, kételkedésünk nem emel szót ellene.

Ez az igazság teszi oly hatásossá, oly nagyszerűvé e beszédet.

A szónoklat lényegét okok és érzelmek teszik. Az okok Antonius beszédében háttérbe szorulnak s az érzelmek játszák a főszerepet.

Az egész beszéd az érzelmek nagyszerű hullámzása, az elfojtott és ki-kitörő érzelmeké.

Inkább a hallgatók szíveit indítja meg és ragadja magával.

Az érzelmekre épített beszéd mindig hatásosabb, mint az, mely az okokra támaszkodik. Antoniusnak nem az a fő célja, hogy meggyőzze a népet, hanem, hogy tette birja s a népnél az akaratni elhatározás inkább érzelmek, pillanatnyi hangulatok eredménye, mint alapos megfontolásé! Ezt minden népszónok tudja s ki is aknázza, Shakspeare is tudta s megalkotta a népszónoklatok remekét.

Valaki azt az ellenvetést tehetné, hogy a végrendelet s Caesar holtteste nélkül nem lett volna meg a kívánt hatása Antonius beszédének. Az első ellenvetésre azt felelhetjük, hogy a nép már a végrendelet említése előtt is meginog előbbi véleményében, később pedig egészen elfeledi s Antoniusnak kell figyelmeztetni rá ismét. Ezzel nem akarjuk tagadni a végrendelet fontosságát a nép elhatározására, csak azt, hogy döntő befolyás alatt iett volna. Caesar hullájának látása már fontos momentum, de magának a beszédnek a nép elhatározására való hatásából mit sem von le. Hiszen ott fekszik a véres holttest azelőtt is s a nép ügyet sem vet rá: csak mikor Antonius mutatja meg nekik, akkor látják meg igazán. Antonius ügyessége, hogy figyelmüket felhívja rá s az ő hatalmas szavai kellenek hozzá, hogy a sebhelyek néma beszédét megértsék.

S a nem szónoki eszközöket is szónokiakká tudja tenni . . .

A mi a beszéd szerkezetét illeti, öt részre lehet felosztani az egészet. E részleteket nemcsak a szünetek különítik el egymástól, hanem a tartalom változásai is.

Az első rész a nagyravágyás vádjának cáfolata, a második a végrendelet, a harmadik Brutus hálátlansága s a gyilkosság, a negyedik a csillapítva lázító rész, az ötödik pedig a végrendelet kihirdetése. Az első résztől a harmadikig folytonos emelkedés van, a harmadik rész a culminatio, innen kezdve kissé hanyatlik a beszéd, azaz inkább arra törekedik, hogy az indulatok hatalmasan felszított tüzet végig táplálja . . .

Ha stilus szempontjából tekintjük e beszédet, megtalálunk benne minden szépséget, mely a költői stílust jelenti, természetesen Shakspeare lángeszétől még fényesebbé, jellemzőbbé téve.

Mily hatásosak, nyomatékosak és sokat jelentők repetitíói, Brutus derékségének emlegetése, mily fokozatos emelkedés van benne! Szinte példája lehetne a nyomatékos költői ismétlésnek. Emeli hatását természetesen a benne rejlő keserű gúny, mely a derékségnek és becsületességnek éppen ellentétét érezteti velünk.

Exclamatiói (felkiáltásai) is hatásosak s nem üres szölamok:

„Vad állatokba szöktél, óh ítélet,
S az ember ész nélkül maradt!”
„Óh ítéljetek
Ti istenek, miként szerette őt!”
„Óh mily esés volt ez, jó honfiak!”

Ezeknek van érzelmi tartalmuk, igazán odaillenek, mert a helyzetből fakadnak . . .

«Még tegnap hasztalan daczolt vala
Caesarral a világ. Ma itt hever
S nincs oly szegény, ki bököljön neki».

Mily szép példája a költői antithesisnek, nem is említve a Caesar nagyravágyását cáfoló ellentéteket!

S találunk-e erősebb hyperbolákat ezeknél:

«Csak hallja ezt a község . . . (t. i. a végrendeletét)
Csokolni járand holt Caesar sebeit;
Kendőket áztat szent vérebe; sőt
Emlékül egy hajszálért esdekel,
S majd haldokolva feljegyzendi vég —
Intézetében s dús örök gyanánt
Utóira szállitandja».

Hát képei? Csak kettőt közülük:

„Caesarral szívem ott a gyászpadon van:
Pihennem kell, míg hozzám visszatér».
«S hogy elvoná az átkozott aczélt,
Im mint követte Caesar vére, mintegy
Ajtóhoz futva meggyőződni, vajjon
Brutus kopogtat-e ily barátiatlan?»

Ilyen metaforákat, illetőleg személyesítéseket csak Shaksperenél találunk.

E néhány szót akartam Antonius beszédéről elmondani; mindenesetre gyenge szavak, mikor oly remekművel állunk szemben és szintelenek Shakespeare nagy szavainak méltóságára, de a jóakarát tán elnézi némileg a hibákat, melyet a kis tehetséggel párosult buzgalom ejtett.

Szimyei Ferencz.

Deák-élet Angolországban.

(4)

Az angol kollégiumban a tanuló-év belenyúlik a nyár közepébe. Vége táján határhő gyanánt áll a nagy verseny, melyre szívdobogva gondol és készülődik az angol deák. Minden nyáron megismétlődik e verseny, melyben két kollégium tanuló mérkőz össze ügyességüket. Két számból áll: egy nagy játszma cricketből és csónakversenyből. Hogy mekkora becsúvágygal, lelkesedéssel és tüzzel edzik magukat erre az ifjak: azt szinte nehéz elképzelni. Csak a hajdankori olympusi vetélkedések mutatják ennek mását! Mindegyik fél azon van, hogy körömszakadtáig küzdve, a másikat felülmulja és ideálképen lebeg szeme előtt Oxfordnak meg Cambridge-nek eszterdönkint megújuló, immár klasszikussá vált mérkőzése.

E versenyekhez mindegyik kollégium kijelöli bajnokait, a cricethez 11, a csónakversenyhez 8 ifjat. Eljönnek a szülők is. száakra megy a többi meghívottak vagy önkényes nézők száma, tudósításokat közölnek róluk s még oly világlapok is, mint a *Times* vagy *Daily News*, komolyan foglalkoznak velük. A bajnokokat természetesen a legnagyobb óvatossággal választja meg mind a két fél: oly bajnokokat jelölnek, a kik a sikon becsületet és győzelmet szereznek intézetüknek. A cricket-játszók előkészületül arra szoritkoznak, hogy mindennap gyakorolják magukat és mozdulataik a lehető leggondosabbak és szabatosabbak legyenek. De a csónakversenyben résztvevőket szakember vezetése alatt külön *trainirozzák* (edzik) a nevezetes viadalra.

Kisérjük meg szemléletes képét adni egy ilyen versenynek, mely két kollégium között — nevezzük őket *Hobham*-nak és *Dudley*-nek — folyik le.

A cricket-játszma egyik nagy réten, *Hobham* és *Dudley* között feleuton, a folyó mentén, a csónakversenynek pedig szintén a rétközelemben kell végbemennie. A parton nagy deszkaállványokat emeltek, hogy a nézők mind a két versenyt zavartalanul nézhették. A rétközelemben állnak a sátrakban és bódékban, akárcsak a vásárokon, kiskereskedők helyezkedtek el és egymással szemben cricket-sátrak jelölték a 2 párt állását. Mondanunk sem kell, hogy a versenyre való tekintettel a füvet több héttel előbb gondosan lekaszálták, minden reggel megöntözték és lehengereztek.

A közönség dél felé kezdett gyülekezni. A nők szokás szerint annak a kollégiumnak színeiben jelentek meg, a melylyel rokonszenveztek. Akárcsak a régi vitézlő bajvivásokról volna szó! *Hobham* színe *világoskék*, *Dudley* színe *sötétkék*. A hölgyek közül azok, a kik az ünnepegre nem csináltattak külön ruhát, legalább egy szalagsokorral adtak kifejezést rokonszenvének.

Pontban egy óraker a cricket-játszma megkezdődött és 4 óraker végződött: a *dudley*-i kollégium vereséget szenvedett!

A hosszú küzdelem alatt, jóllehet kitünő zenekar játszott, a nézők az időt inkább csevegéssel, esemegézéssel és fagyaltozással töltötték. Csupán az eredmény érdekelte őket és az általános figyelem a csónakversenyre irányult.

A két csónak nemsokára megérkezett. Az egyik felfelé, a másik lefelé evezett, a tribünök előtt lassan, pártfeleiktől zajosan üdvözölve haladtak el. A harangszóra a czeleszó loppal egy irányba, a központi csarnokkal egy vonalba álltak.

A versenytávolság körülbelül 2 angol mérföld volt. A folyón le kellett menni, megkerülni a híd egyetlen oszlopát és vissza kellett jönni a hajóhidig.

Minden szem a két hosszú, nyulánk, fényes csónakon, a pirosarczu, napbarnította karu fiatal evezősökön, a fehér ingeken, *világos* és *sötétpiros* sipkákon csüngött. A két csónak arra egy vonalban állt, a fölemelt evezők mozgását nézve.

* Minálunk fájdalom, a deákság kevéssé kultiválja a gyönyörű sportot. Tornaversenyen — tudtunkkal — egyszer szerepelt csónakverseny: 1894-ben Pozsonyban, a mikor a pozsonyi és győri ifjak mérközvén egymással, az utóbbiak győzedelmeskedtek.

dulatlanul várakoztak, minden evezős szemeit szomszédjának a hátára szegezve, csak az indulást jelző harang hangját leste . . .

A harang megszólalt — elindultak.

Igazán gyönyörűség az evezők együttes lecsapását és emelkedését nézni. Mintha gép mozgatná őket. A csónakok repülnek a vizen. Harmincz perc múlva a közönséges szem elöl már eltűnnek, csak a látóesővek kísérik még.

Hobham vezet, de *Dudley* sarkában van. A hídhoz érnek. Oda érkeznek. A híd iver elta karja őket. *Hobham* tünt fel először. De *Dudley* egyre szoritja és hátra van a legnehezebbje: a távolságot most *fölfelé* tenni meg, miután lefelé oly sebesen futották meg.

Ez valóságos játék a két csónaknak és nehéz volna észrevenni, hogy lasabban haladnak. Ám *Dudley* tért kezd nyerni, *Hobham* már egyvonalban van, elhagyja. Hohó! A ficzkók lefelé kimélték magukat.

De *Hobham* se tágit, szintén előrevág. *Dudley* még hátul van. Nem; együtt vannak . . . mindig együtt és közelednek.

Már szabad szemmel is tisztán megkülömböztethetők. Ah! milyen remek evezőcsapások! És mily élvezet ez a látvány! Az ember szinte izmosabbnak érzi magát, mikor a vörös nyakszirteket, domborodó hátakat, erőteljes karokat látja.

Hajrá! már itt vannak! Együtt vannak!

Es a kétségbeesett küzdelem pillanata. Az erek majd megpattannak, a szívverést elállítja az izgatottság. A tribünökön a légy repülését is meg lehetne hallana. Egyszerre harsogó kiáltás hallatszik.

Dudley nyert! Fél csónak hosszúsággal!

Ez semmi! Pedig csak ez a különbség. A *sötétkék*-ek ujjonganak, a *világoskék*-ek meg vannak alázva. Az előbbieket emelt fövel járnak, egymást üdvözlök és gratulálják; a vesztesek sapadtak és alig titkolhatják bosszuságukat. Mialatt a *hobhami* kollégium csónakja a folyón uszkál, mintha magától mozogna, a *Dudley* már kikötött a hajóhidnál, a *sötétkék* sipkák már a tribünökön vannak, a hol virágcsokrokkal díszítik őket, tulajdonosaikat pedig kézzsoritásokkal üdvözlök, mint az olympiai játékok győzteseit.

A felindulás első percének eltelté után mindenki lecsendesedik. A küzdelem szép volt és az egyik félre épp oly dicsőség, mint a másikra. Oly csekélység kell ahhoz, hogy félhosszusággal veszzenek! Egy elhibázott evezőcsapás, egy roskedvű evezős, egy kis láz, egy másodpercnyi figyelmellenség elegendő. Aztán a *világoskék*-eknek megvan az a vigaszuk, hogy a cricket versenyben *Hobham* fényesen

győzött. — De a nyíl mégis benne van a szívükben. Nagyon csodálatos lenne, ha a jövő évben a *hobhami* kollégiumban különösen az evezést nem gyakorolnák, még a cricket rovására is.

Az athlétikai győzelmek dolgában épp úgy mint a hódítások tekintetében, az ember csak az után áhítozik, a mit még nem ért el.

Egynémely kedves hívünkben mindezen sorok olvasása után föltámadhat a kérdés:

— Szép, szép. Elismerem, hogy az angol deákok általán véve világratermett, férfias és igazán mintaszerű ifjak, kik tisztességtudás és testi képzettség dolgában valóban bámulatos magasra emelkedtek. Ánde mi van a szellemiükkel, az önképzettséggel? Erről még keveset hallottunk.

Nem hagyjuk válasz nélkül ezt a kérdést sem. A mi iskolai *önképzőkör*ünket illeti, azokkal mint tisztán magyar speciálitással, jogosan büszkélkedhetünk. Ezt a szép intézményt oly alakban és oly alapon, mint a mienk, nem kultiválja egy nemzet deáksága sem. Mégis az angol kollégiumokban virágzik egy hozzá hasonlatos egyesület: az ugynevezett *Vitakozó Társaság*. Nem oly ideális hivatásu ez, mint a mi önképzőkörünk, mely önálló irodalmi működésre is serkenti az ifjakat; hanem praktikus ezelt szolgál: a *szónoklás*-ban kívánja tagjait — a két felső osztály tanulóit — gyakorolni. A tagok választotta bizottság a téli időszak minden hetén a történelem, bölcsészlet, irodalom, *sőt a napi politika köréből is* egy-egy vitakérdést választ ki és erre minden tagnak el kell készülnie. Mikor az ülés napja elérkezik, mindenki *mellette* vagy *ellené* feliratkozik és sorshuzással döntenek el, hogy ki legyen mindgyik álláspont védője. A két fiatal szónok erre a többi tanulók jelenlétében töle lehetőleg száll sikra álláspontja mellett.

Igen érdekes a vita, ha két jó szónok áll egymással szemben, de ha ügyetlenek vagy készületlenek kerülnek össze, olykor még mulatságos is. Az üléseket nagyszámu közönség szokta végighallgatni. Közlünk néhány vitatételt, a melyek következtetést engednek a «*Vitakozó Társaság*» hivatására es szellemére:

Előmozdították-e vagy hátráltatták-e a kereszt-háboruk a mivelődést?

Ki volt nagyobb gondolkodó, *Bayle* vagy *Montesquieu*?

Indokolhatók-e *Grote* nézetei a szofistákról? Az akarat gyakorole befolyást a képzelő tehetségre?

Nagyobb bölcselő-e *Descartes*, mint *Bacon*?

Megérdemli-e Xerxes a történelem lesújtó ítéletét!

Nagyobb volt-e Marius, mint Sulla?
Cavourban voltak-e államférfiai tulajdonságok?
Hitelesek-e Plató művei?

Jól használta-e fel Thackeray természettől nyert tehetségét?

A fényképészet feltalálása használt-e a művészet érdekeinek?

Mi helyesebb: az-e, hogy a hírlapi cikkek névvel, vagy az, hogy névtelenül jelenjenek meg?

Megannyi magvas, sok fejtörést okozó tétel, melyeknek mindegyike alkalmat ad az értelmi tehetség, önálló felfogás és szónoki ügyesség kifejtésére. Világos, hogy a «Vitatkozó Társaság» kitűnő iskolája az ifjaknak. A ki itt kiemelkedik, annak int a reménység, hogy majdan a közélet nyílt pályáján is megtalálja azt a helyet, melyet tehetsége és jelleme biztosítanak számára.

André Laurie nyomán

Andor Pál.

Az örök ember.

— A «Tanulók Lapja» pályázatán jutalmazott elbeszélés. —

Volt a derkei gimnáziumban egy ifju: szomorú, levert és beteges... Keveset beszélt, visszahúzódott; legjobb barátja is csak néhány elejtett szóból vehette ki, hogy mostohaátok, atyaszörtölődés, idegbántó gyermekzsivaj szegték az ifjunak kedvét. Levágta magát a padba, hogy lomhán, fáradtan zuhant oda vékony teste, lehorgasztotta fejét, belemarkolt hosszú hajába, ... ajkai alig hallhatóan morzsoltak egy-egy szót, szemeiből beteges sugar tükröződött... Némelyek kiállhatatlan, tettető különcnek bélyegezték, mások sajnálkoztak rajta, a legtöbben azon tételődtek, mi ássa alá az ifju egyéniségét, mi vetkőzteti ki modorából? Rohamosan hanyatlott, a régi jeles tanuló az elégségesekkel küzdött már, — végre elérkezett az idő, hogy a tandíját is elveszítette.

Hazament nagy lelkifurdalás közepette, az összegyűrt papirdarabot: az időszakai értesítőt odanyújtotta, édes atyjának; szakadtan súgta: — Elveszítettem a tandíjat...

Az édes atya szegény, földhözragadt ember volt, nyers természetalkotta modoru. Szidta a tanárokat, hogy a szegény emberfiát tönkreteszik, nem adnak alkalmat arra, hogy a jobb tehetségű érvényesüljön; letorkolta a fiát, hogy aztán most számoljon önmagával, legyen a mi akar, ő nem segíthet rajta; menjen el legföllebb a Borscsa nénihez, a ki rokona, talán kisegíti; a mostohaanyja is fölvetta a szót; zúgott az ifju fülében a sok átok, rossz kívánság, a pajkosabb testvérei oda somfordáltak melléje, jól oldalbalókték: nesze, ez is a tied!

Kitámolygott valahogyan a szűk, füledt szobából, feltörölte azt a néhány erőszakos könyvet, mely lepergett szikár arcán; nyugodt akart lenni és daczos; elkujtorog a világba, megmutatja, hogy ember ő már a talpán,

mégél a szülői ház keserű kenyere nélkül is... S a mint hevesen szötte a toladó gondolatokat; hogy belefájdult a feje, megdobbant hirtelen a szíve, megreszketett egész lényé... Fölsillant lelkében a törekvő ifju kitartó akarata, leszorította az előbbi elméket az ideális ambíció... Nem! mégse mond le a jövőről! Tovább tanul, tűr, akar, engedelmeskedik, meghajol!

S követte e szózatot. Az eszméi unszolták, a lábai mégse szívesen vitték; nagy kerülőt tett s csak úgy tért be a rokonhoz: Borscsa nénihez, hogy köicsönt kérje tőle.

— Mi jót hoztál fiam? üdvözlí mosolylyal a zavart fiut Borscsa néni.

Az ifju faldokolva kapkod a szó után, válogatja a kifejezéseket, kerülgeti a czélt, végre kisül, hogy pénzt akar!

— Hja! pénzt fiam! sóhajtoz Borscsa néni; szívesen adnék, de nincs! Sok az adósság, a gyerekeknek még ruhát se vettem, hurezolkodni is kell! Fogy az, hogy csoda... Nem lehet! S a derék rokon agyonbeszéli a réveteg vendéget, kibeszéli a házból s még utána is kiáltja: — Igazán sajnálom, mondhatom. Tisztelem az édes apádat.

A visszautasított ifju megsemmisülten távozik... Az örök ember elve diadalt nyert az eszményi ifju tervén; tétován kóborol s hajszolja az újra föllevenedő gondolatokat, ... zavartan néz maga elé, majd ismét fogas mosoly játszadozik az ajkai körül, utoljára meggyorsítja lépteit s megy... megy, maga se tudja hová?...

A mint néhány napig hiányzott az iskolából, fájlalták a társak; érezték a nemes ifju sujtó esetét. Egy elejtett indítványra összegyűlt a tandíj pénz; szívesen járult mindenki hozzá. A legjobb barát gyors léptekkel viszi az ifju

lakására. Szinte látja előre a meglepett barát hálás mosolyát, érzi meleg kézszorítását, csókját... Csak elképed, a mint nem találja otthon, visszatérődik, a mint hírét se tudja az édes atya és könyezve távozik, a mint hallja a sipító mostoha gonosz szavait... A társak beletörődnek a változhatatlan helyzetbe, az osztályfőnök még egy hétig jegyzi a hiányzó köze, utoljára beírja erős, vastag betűkkel: Kilépett: Pap Máté. Ok: anyagi körülmény!

Pap Máté pedig még azon a végzetes napon búcsút mondott szülővárosának, maga mögött hagyta a várost, hol szeretni és gyűlölni tanult; csalta az ismeretlen jövő, fenyegette a mult... Könnyű lelke szétoszlatta a boszút, legalább is ő úgy hitte. Kezében a vándorbot, zsebében néhány garas, szívében az örök ember tántoríthatatlan bizalma... Elmaradoztak az ismert házak, már az utolsó utczába ért... Sietett, hogy ismerős észre ne vegye, vissza ne tartsa, sietteték az utána szaladt ugató kutyák. Boszusan gondolt arra, hogy ezek kiugatják a városból; visszafordult s az egyiket jól orra csapta; vonitva sompolygott tovább s a többiek is lassankint visszaloholtak.

Ment messze... messze... Városok maradtak el, komor erdők, hívogató csalítók, barátságos falvak... Ment, vonzotta valami ismeretlen érzés. Feltört a talpa, megsínylett a ruhája, elfogyott a pénze. Tudta, hogy okvetlen kell valamit kezdeni, különben összeesik az útszélén; valami jó szívű vándor belelőki majd az árokba s ott pusztul el. Érezte, hogy nem ez az ő sorsa, más vár rá... Kecsegett az örök ember vak szerencséje.

Béiert a legközelebbi faluba. Fölkereste a korcsmát. Vig volt az es népes; vén kintornás nyegtette ódon szerszámát, a duhaj vendégség belekurjantott szilajul; folyt a bor, csörrent az üveg, szaporán szolgált a korcsmáros. Odament a sarokba huzódózó új vendéghez, a ki enivalót kért s egy ital bort. Pedig még nem tudta, hogyan fizeti ki.

Pap Máté végignézett a tömegen. Kitalálta, hogy az a kártyázó öreg ott a másik sarokban nem más, mint a község tanítója. Arra is rájött, hogy az a feszes ruhás, csizmás, betyke bajszu ember a jegyző... A többit nem ismerte ki. Hogy ünnep van itt, azt se mondta neki más. Csak azt nem tudta, hogy az öreg tanítót ünneplik.

Ugy estefelé oszladozni kezdett a nép, csak a java maradt ott: a tanító, a jegyző, a jegyzőségéd, a szomszédifalu kántorja, az uraság és ott gubbaszkodott még Pap Máté is. A korcsmáros feléje ment; hideg borzongás

rázta meg az ifjut, azt hitte fizetni kell már; pedig a korcsmáros jó falusi szokás szerint beszédbe elegyedett vele:

— Hová való?

— Nincs jelenleg tartózkodási helyem.

— Hová megy?

— Itt akarok maradni.

Szilárdan, biztosan felelt. Hangos szava odahatott a mulatók fülébe. A vén tanító kíváncsian nézett az ifju felé, nyájasan szólította meg:

— Öcsém uram, tartson velünk!

Pap Máté odalépett a mulatók közé; szíve elszorult, feszesen viselkedett a eleinte. csak úgy mosolyogtak az ügyetlenségén a többiek. A bor életet varázsolt bele később, megeredt a szava, vig lett, ... mégis elkomorodott néha, a felszakadó sóhaj megreszketette az ifjut.

A vén tanító a lelkébe látott az ifjunak megsajnálta. Megérielődött benne a gondolat, hogy segít rajta. Segített is. Kifizette a tartozását, lakást kért számára a korcsmában, el küldte, hogy nyugodja ki fáradalmait.

Pap Máté hálálkodva vonult vissza, lefeküdt, de aludni nem tudott... Fájt a feje, mintha száz tűt szúrtak volna belé. Égett, lázban volt egész teste. Idegesen hanykolódott idestova, lehányta magáról a takarót, melege volt, aztán fázni kezdett, vaczogtak a fogai s a mint göresösen huzta magára a lágy párnát, rémképek táncoltak előtte; majd pokoli zsvajt vélt hallani; reszketett, félt... Imádkozni akart, de nem jött szó ajkaira; száraz volt a torka...

Időközben hazafelé készült a hátramaradt társaság; az üvegekben már csak a maradék bor unatkozott, pislogni kezdett a mécses, régi nótáját czirpelt a tücsök, az üres utcán végigsuhanó szél megrázta a korcsma ablakait...

— Mit tartsz erről az ifjuról, kérde Sipos Vincze a tanító, jegyző komájától.

— Valami csavargó diák, naplopó garabonczás lehet, válaszolt álmos kedélylyel Huszár Illés...

— Inkább sorsüldözöttnek látszik, toldta a szót Korday Dénes az uraság.

— Magam is azt hiszem, viszonozta a tanító.

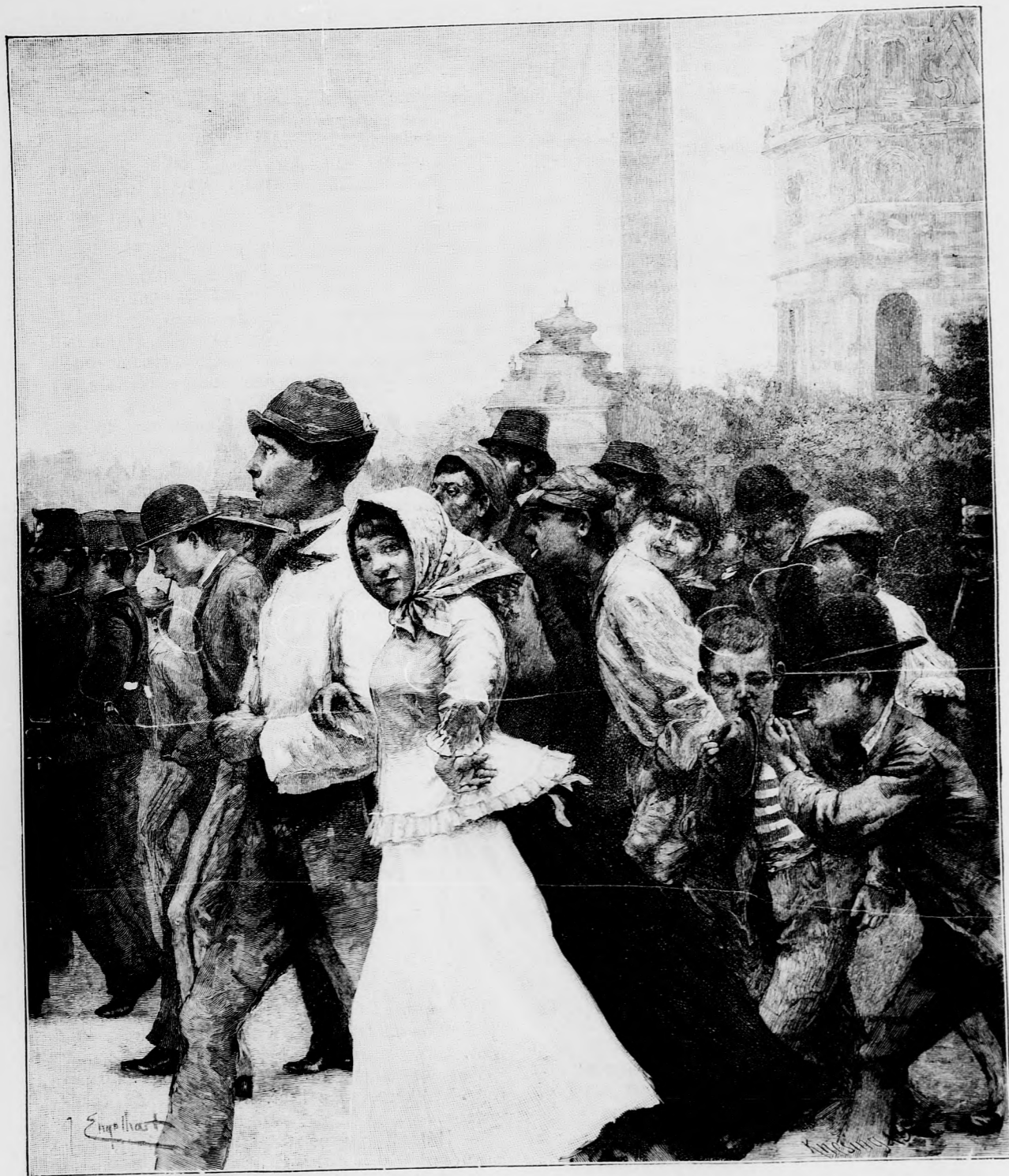
De nem maradt annyiban a dolog. Másnap reggel fölkereste az ifjut. Beteg volt az tökéletesen.

— Hát mi járásban van tulajdonképen Pap barátom?

— Foglalkozást keresek.

— Mihez lenne hajlandósága?

— Színész...; a tanító közbevágot:

Névpünnekor.

Engelhart festménye.

nézze Kenyeret,
fipusom!

P. Kallós

— Van jó hangja?
— A legjobb tenorista voltam az iskolában.
— Jól van öcsém! Örvezedett a tanító, —
nem lesz magából színész, hanem tudja-e mi?
kántor! Az Isten is annak teremtette. Eddig
én kántoroskodtam, hanem az én hangom
már öreg, üres, rekedtes; úgy is szóba hoz-
tam már, hogy csapjanak el; elcsapom most
saját magamat.

Aztán elrohant a hüledező Pap Mátétól. Még
aznap kijárta a dolgot. Vitte a szerződést az
almélködő ifjunak, melyben felfogadják Korda
község kántorának. Még próbahét se volt ki-
kötvé. Belenyomta a markába, aztán meghagyta
néki, ha összeszedi magát, jöjjön el a lakására.

Hire szaladt ennek a faluban. A mikor Pap
Máté végigment ingadozó léptekkel a falun,
megsüvegezték az új kántort valamennyien...
Az öreg parasztok rábólintottak nagy helyben-
hagyással. Csak ér annyit, mint az öreg Si-
pos! Jó képe van a kántor uramnak! Dejszen
a hangja se kutya ám! Pedig még akkor nem
is énekelt a templomban.

Lakást kapott a kántor a tanító háza mel-
lett, tágas, egészséges szobát. Mikor Pap Máté
elfoglalta új otthonát, már egészséges volt.
Egyik ablaka odanézett a gazdag, gyümölcsös
kertre, a másik a falura. Leült a karósszékre
és maga elé hámult küzködő gondolatokkal,
mintha többet várt volna, nem lenne megelé-
gedve. Megnézte a tiszta butorzatot, a patyo-
lat ágyneműt, a képeket és kételkedően mosoly-
gott, mintha sokalná mindezt, mintha esodál-
koznék...

Megszerették! A hívek rajongva siettek a
templomba, hogy hallják a kántor szivbelo-
podzó, csengő hangját. Az áhitat százszorosán
fokozódott!

Ott kántoroskodott Korda falun Pap Máté
jó sokáig. Feledte kietlen árvaságát, feledte
az elmúltakat, csak a jelennek élt, hol tisztel-
ték, becsülték; hol észrevették, hogy nem el-
veszett ember ő. A jegyző megváltoztatta elő-
zetes véleményét, olyan kedves vendége volt
a kántor, hogy félbehagyta hivatalos teendőit,
ha csak közeledni is látta.

Elsimult lelkében a mult bántó képe: vidor
lett, kedves, odaadó; csak néha motoszkált
valami érzélem a szívében, a mit úgy hívják,
hogy fiú szeretet, de azt is lenyűgözte az
irigy-biztató helyzet. Ha kedve kerekedett, va-
dászni ment; bebotorkálta az egész környé-
ket, beletévedt a mély erdőbe; a kopók csa-
holtak, susogtak a fák, megzizzent az avar,
fütyörésztek a madarak; a kántor olyan bol-
dog volt.

Mintha kivetkőzött volna régi modorából!

Nem kívánczolt sehova, még a szomszéd ha-
tárig se köszált el, mikéntha kihalt volna be-
lőle az örök ember nyugtalan kedélye, kóbor-
ló vágya, mikéntha szakított volna az örök
ember szegett eszméivel, tépő ábrándjaival!

Csak úgy üzte magától a kisértő gondolato-
kat! Helyét se találta, ha ilyen egy konok
eszme villant meg agyában! Palástolni akarta
izgatottságát. Pedig mindenki észrevette, hogy
gyakorta küzd önmagával, hogy birkozik lel-
kében a hála az egyéniséggel; szinte belebe-
tegedett egy ilyen küzdelemben, olyan drága volt
a hála győzelmé!

Végre aztán, a mint haladt előre az idő,
megváltozott minden. Hálátlan lett Pap Máté,
hitvány és könnyelmű. Eltaszította magától a
baráti kezet, megragadta, megszorította az
ismeretlen ember hideg kezét, mert úgy paran-
csolta lénye, természete!

Kóbor színésztársulat került Kordára! Az
igazgató részeges kontár volt, a társulat ron-
gyos, elaszott, szennyes. Ez kellett Pap Máté-
nak! Csak egy kérés szó, csak egy incselkedő
ige — s feledett mindent. Titkos öröm, szen-
vedélyes kéj bizsergelt minden idegében, tel-
jesíteni egy régi eszmét, feltámasztani haldok-
lásából egy szent ideált: színésznek lenni!
Fájdalmat zokogni a közönségnek, hogy az
sírva fatadjon, örömet dudorászni, hogy ra-
gyogjon az arca, haragosnak lenni, hogy meg-
reszkessen, kiönteni a lelkét, az egyéniséget,
hogy a hallgatóság tomboljon, dühöngjön, ka-
czagjon: — a színész, az ámitó, tettető báb
pedig összeesik, végigvágódik a színpalak mö-
gött, elájul a mámoros boldogságtól!

Összeszedte holmiját, magához vette meg-
takarított pénzét, útra készen. Csak egy pár
régi rongyos eszmat hagyott a lakásában, a
miben Kordára került, aztán ott hagyta a fo-
gason a kopott, silány zekét, a mit megtépett
néhány esztendővel ezelőtt a tövis, lerántott a
dühös kutya, a miben összeesett valamikor
régén a piszkos, bűzös árokparton...

De élt még benne a szikrányi kötelesség-
érzet, a fellobbanó hála. Kezébe vette a tollat
és irt:

Kedves Tanító úr!

Öntől kérek bocsánatot, mint a község
atyjától; köszönöm szíveségét, mit most
oly könnyelműen eldobok; de így *kell* cse-
lekednem. Elmegyek e színésznéppel, mert
ha nem mehetnék, a szívem szakadna meg.
Ne keressen magyarázatot én az örök ember
vagyok. Visszajövök még!

Pap Máté.

Összegyűrte a papírszeletkét s ott hagyta az
asztalon; majd ráakad a tanító úr, gondolta
fájdalmas mosolylyal. Rá is akadt; esodálko-
zott, majd könyezni kezdett! Keveset értett az
odavetett szavakból, csak azt értette, hogy
a kedves ifju elszökött, nincs többé! Révete-
gen nézett maga elé és önkénytelenül is azt
rebegette: Örök ember, örök ember...

Pap Máté pedig megsodorintotta serkedő
hajuszát, önértetesen feszítette ki mellét, el-
igazította kántoros, hosszú haját: — ment az
igazgatóhoz s kerekét oldott még azon a vég-
zetes éjszakán. Ment nyomorogni, szenvedni,
kínlódni... Ez a kóbor színész sorsa...

Elfogyott a megtakarított pénz, elfoszlott a
szerzett ruha, csak a sziv vert melegen,
csak a vak remény biztatott szenvedélyesen?
Játszottak néhány garasért s másnap meg-
szöktek; megnevetették a közönséget, pedig a
lelkök sirt! Meleg szobát. pattogó kandalóval

A legnagyobb áldás.

Mikor elbúcsuztam
Az édes anyámtól,
Sárga levél hullott
A haldokló fákról.
Azt ígértem néki,
Azt fogadtam... százszor
Visszatérek újra
Virágfakadáskor.

Édes anyám, lelkem,
Tudom lesi, várja,
Mikor nyiladozik
A kis rózsafája;
Elmélázva mélyen
Meg is nézi gyakran...
S akkor veszi észre:
Hiszen még tél-fagy van.

— ábrázolt a színpad, pedig csak úgy vaczog-
tak a beáramló, kegyetlen hideg miatt...
Esőben, sárban, viharban, — kővályogtak, há-
tukon czípeltek a színházi butorzatot, ha ugyan
az iszákos igazgató czípelésre nem szorult!

Beeresztettek mindenkit a színházbódéba,
akár milyen csekélységért: szakasztó krumpli,
nehány tojás, aszott gyümölcs, minden jó volt.
Reggelit elaludták, ebédre sült krumplit ettek,
este játszottak és pörlekedtek!...

Ez kellett Pap Máténak! ez edzette meg az
ő lelkét! Nem mert az édes multra gondolni,
ugy esalta meg önmagát... Lehorgasztotta
bozontos fejét s a mikor átjárta minden por-
czikáját valami idegbántó, gyötrő reszketés,
megrázkódott erősen, mintha le akarta vón a
fájdalmat rázni, mintha megölni kívánta volna
a mult élénk képét, kikergetni az agyból a
letűnt idők fel-fel ujuló emlékeit!...

(Folytatása következik.)

Hányszor el nem mondja,
Ki tudná a számot:
„Az én diák fiam
Vajjon mit csinál most?...“
Tudom, hogy én vagyok
Minden gondolatja.
... Áldja meg érette
A mindenség atyja.

Áldja meg, áldja meg!
... Tudom meg is áldja,
Két kézzel osztja ki
Az áldását rája.
Az lesz neki mégis
A legnagyobb áldás,
Majd ha elérkezik
A várt „vizontlátás“.

Nagy Vincze.

HANNELE.

— A Tanulók Lapja számára. —

A mint forgatom ezt a vékony, kicsi füzetet, olyan jöttévi melegséget érek lelkemen átvonulni, a tudom mélyen lélegzik s szívja, mohón szívja be magába a rég nélkülözött levegőt, a modern irodalmi termékek egyik legszebbjének poetikus légkörét. Hiszen az újabb s legújabb irodalmi termékekben az irányok, izmusok között elveszik a költészet s ha valaha, úgy most áll a példaszó, hogy nem látjuk a fáktól az erdőt, mert hiszen az erdőnek zöldnek, a reménység és élet színét sugárzóknak kellene lennie s árnyékában ott tanyázná a szeretet mindeneket átélő angyala, az a nagy, mérhetetlen érzés, a mely ha mindenké szívet és lelkét betöltendi, bizony csak akkor jöved el a menyneknek országa.

Ez a szeretet, a mely egykor a pogány világot összedönté s románain az új eszmével új emberiséget teremt, ma bizony szánalmas, tanyát veszített, földönfutóvá lett és csak nagy ritkán talál olyan fogékony szívre, termékeny talajra, mint a minő a Hauptmann Gerhardté. Mert a mi engem ebben a gyönyörű mesében legjobban meghatott, a mi szívem minden hurját rezgésbe hozta, az első sorban az a nagy szív, az emberszeretnek mindent megolvasztó bensősége, a mely genialis német költő irásának minden betűjéből felénk sugárzik.

S a mint elgondolkozom az írása felett, a mint elszallok a szegény, halálra kintott Hannelével fel, a magasságos menyországba, hirtelen előttem áll a régi, barátságos öreg kandalló, a mely bevilágította a jó meleg játszó szobát; s ott ül hófehér főkötőben a jó nagymama, mi, gyermekek pedig körülüljük s figyelmező szemmel tapadunk szájára, lesve a szót s együtt sirunk a szegény Hamupipőkével keserves bánatában, együtt örvendezünk vele repeső örömeiben.

Mert mi más a Hannele története, mint a Hamupipőke élete, drámai formába öntve s a modern költészet módszerével átdolgozva. Oh de sokszor és de sokat fognak még írni erről a mesedrámaról, de sok tanításnak lesz még ez anyaga! Nem tudnék hamarjában költői művet találni, a mely oly világosan, szinte kiáltóan mutatja a népies és modern mű köl-

tészet — de azért igazi költészet — eszközeinek a különbözősét.

A Hamupipőke csodálatos meséjében is megvan a lélektan, a nép psychológiája; a Hannele egészen ezen az alapon épül; Hamupipőkével a jóságos tündérek követnek el mindenféle csodatételt, a Hannelet a maga megkínzott lelkének a tündére juttatja Jézuska mellé: azaz a népmese kívülről fejleszti az eseményt, Hauptmann Gerhardt s általában az újabb költészet belülről; csakhogy míg a kisebb tehetségek letörnek e gigászi feladat költői, sikeres megoldása alatt, Hauptmann genije diadalmaskodva kerül ki az összemorzsolással fenyegető malomkövek alól.

Most bámulni való az a merészség, a költői erőnek az a csodálatos tudata is, a mely a Hannele alkotásában megnyilatkozást nyert. A drámának Aristoteles óta megalkotott szabályait vagy nem ismeri, vagy tudatosan mellőzi s az az egy bizonyos, hogy minden kisebb költői erő kudarcot, még pedig esufos kudarcot vallott volna. A mivel nem azt akarom mondani, hogy a Hauptmann Gerhardt alkotása megdöntötte a dramaturgiát, hanem csak azt, hogy az igazi tehetséget nem kötik a formák, hogy az újat terem magának, de *csakis magának*.

Hauptmann Gerhardt még keresi ezt a formát, hogy milyen lesz az, még tán maga sem tudja, de hogy az ő költői egyénisége nem tud érvényesülni a dráma mai formájában, az tény. Erre mutatnak a Takácsok és erre a Hannele is, melyekre mindent rá lehet mondani, csak azt nem, hogy konvencionálisak. Talán a jövő drámája az, a melyhez egykét követ Hauptmann is hord. Talán az, talán ez, megmondani ki tudja?

Elmondhatnám a tartalmát, meg még sok egyebet róla. Vegye meg minden, az irodalmat érdekel kisérő ifju, két hatosért megkapja a könyves boltban. Nem fogja megbánni, mert a Hannelere igazán állanak Erdélyi Jánosnak a Karthausiról mondott szavai, melyeket némi módosítással irok ide: Talán nem is drama, nem is mese, annál inkább tökéletes költészet!

Kunfi Zsigmond.

VEGYESEK.

A Tanulók Lapja irodalmi pályázata beküldött dolgozatok összesége szomorú képet mutat úgy mennyiség, mint minőség dolgában. Csekély érdeklődésről tesz tanúságot, hogy 4 tételünkre összevéve 22 dolgozatot küldtek be s ezeknek túlnyomó része a legenyhébb kritikát sem állja meg. Ilyképen a kifizetett díjakat javarészt nem adhattuk ki. Leggyöngébbek a *költmények*, melyek közül csak egy üti meg a mértéket, az *Oláh Gábor* «Hazaáruló özvegye». Igen csinos volna a «Kivánságim» cz. versike, ha szerzője a formáját tökéletesebbé tenné. A többi kritikán aluli: a «Szabadság, egyenlőség, testvériség» pl. így kezdi: «Miért zúgnak, ordítóznak a munkásnép ezrei?», «A természet fenségének» szerzője «nagyrebecsült természet»-nek aposztrofálja ódája tárgyát; «Az árva végzeté»-ben annyira uralkodik a balladai homály, hogy ezennel 1 aranyat tűzünk ki azon olvasóknak, ki valamelyes értelmet tud belőle kifacsarni. Az *elbeszélések* közül az «*Örök ember*» című olyan színvonalon áll, hogy díjazásra érdemesnek találtuk. Szerzője *Berkes Imre*, olvasóinknak régi ismerőse. Az «Egy derék ifju tettei» és «A barátság» cz. elbeszélések szerzőit tovább munkálkodásra buzdítjuk, ama hitben, hogy így majd valamikor jól tudnak alkotni. — A beérkezett *értekezések* mind olyanok, hogy iskolai doigozatnak talán bevalúnának, de a «T. L.»-ban nem használhatók. Mi rég tud vagyunk már azon a stádiumon, hogy a «Temrehívást», «Kádár Katát» vagy «Velszi bárdok»-at fejtegetjük. — «*Eötvös József írói pályájának méltatását*» egyetlenegy pályamű igyekszik elvégezni, szép törekvéssel, de keves sikerrel.

Réméljük, hogy legközelebb kihirdetendő, nagyobb szabású irodalmi pályázatunkon az ifjuság több ambícióval és eredménnyel fog részt venni.

Ösztöndíj-pályázatok. A *Schenk Adolf* lovag által alapított egyik évi 200 frtos ösztöndíjra pályázat hirdettük. Vágujhelyen született keresztény vallású, szegény sorsu s a tanulmányokban jeles előmenetelt és jó magaviseletet tanúsító ifjak tarthatnak igényt, kik valamely hazai gimnáziumnak vagy reáliskolának 5-ik osztályától kezdve valamely felsőbb osztályába járnak, avagy valamely hazai egyetemnek, illetve a műegyetemnek rendes hallgatói. Az adományozási javaslatot, mely az alapító és végérvényesen a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásához van kötve, a vágujhelyi községi képviselőtestület teszi meg,

és terjeszti fel a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterhez. A folyamodványok az 1898 évi január hó 5-én az illetékes tanintézet elöljáróságánál nyújtandók be.

A *Cserney-féle* 50 forintos ösztöndíjra pályázat hirdettük. Középiskolába avagy felsőbb tanintézetbe járó oly szegény tanulók tarthatnak igényt, kik kifogástalan erkölcsű magaviseletet és jeles előmenetelt tanúsítanak; azzal a megszorítással azonban, hogy első sorban az alapító rokonságából született tanulók, másodsorban pozsonymegyei Búz-Szent-Péter községből származó növendékek, harmadsorban pedig az állami hivatalnokok gyermekei fognak figyelembe vétetni. A folyamodványok legkésőbb 1898. évi január hó 5-ig az illetékes tanintézet elöljáróságánál benyújtandók.

A *polgárosított magyar határőrvidék* tanulmányi alapjából rendszeresített ösztöndíjállomások közül az 1897—98. tanév kezdetétől a következők töltendők be: 1. Egy 3000 frtos állomás műegyetemi hallgatók részére. 2. Három 100 frtos állomás panesovai főgimnáziumi tanulók részére. 3. Egy 150 frtos és négy 120 frtos állomás bármely középiskolai tanulók részére. Első sorban a polgárosított magyar határőrvidék kötelekébe tartozott szegény sorsu szülők gyermekei, másodsorban pedig ama szegény sorsu tanulók tarthatnak igényt, kik a polgárosított magyar határőrvidéki községek valamelyikének illetőségéhez tartoznak, legkésőbb az 1898. évi január hó 5-ig azon tanintézet hatóságánál benyújtani, melynél tanulmányaikkal foglalkoznak.

A *Bésán József-féle* alapítványból a középiskolai tanulók számára rendszeresített ösztöndíjak közül az 1897—98. tanév kezdetétől számítva két 300 forintos két 250 forintos, két 200 forintos, két 150 frtos és öt 100 frt állomás töltendő be. Bármely középiskolába járó s bármely vallásfelekezethez tartozó jeles előmenetelű s jó magaviseletű tanuló bir igényt azzal a megszorítással, hogy a 300, 250, 200 és 150 forintos állomásokat csak Bésán-féle ösztöndíjjal élvező tanulók nyerhetik el előléptetesként. A folyamodványok legkésőbb az 1898. évi január hó 10-ig a középiskolai igazgatóknál benyújtandók.

A *Bibics-féle* alapítványnál az 1897—98. tanév kezdetétől három 210 forintos ösztöndíj állomás töltendő be, melyeknél Aradmegye közönsége gyakorolja a kinevezési jogot. A betöltés alkalmával különösen bolgár nemzeti-ségű s ezek közt a Tomján és Kacsanay családokból származó ifjak, továbbá az alapító Bibics Jakab özvegye, Tomján Margit mostoha-leányainak utódai s ezek után Arad, Csanád,

Csongrád és Békés vármegyében született tanulók elsőbbségi igényével bírnak. A pályázók, kik csakis kath. vallású és legalább már gimnáziumba vagy reáliskolába járó jeles előmenetelű és jó magaviseletű tanulók lehetnek, kötelesek Arad megye közönségéhez czimzendő folyamodványukat az illető tanintézeti előjáróságnál az 1898 évi január 15-ig benyújtani.

Az *Alapy*-féle ösztöndíjaknál az 1897—98 tanév kezdetétől következő állomások töltenők be: 1. A vallás- és közoktatásügyi miniszter adományozásához tartozó egy 210 frtos állomás. A nagyváradi latin szert. káptalan adományozásához tartozó öt 210 frtos állomás. Ezen ösztöndíjakat, melyekre első sorban tiszántúli származású tanulók tarthatnak igényt, csakis kath. vallású. szegénysorsú, jeles előmenetelű tanulók nyerhetik el. A folyamodványok az illető intézeti előjáróságnál legkésőbb az 1898. évi január hó 15-ig nyújtandók be.

Makáma a fehér világról. Eljött megint a fehér világ — fölujjonghat a vig diák. — Mig az egekből fehér virág hull — az ő orczáján piros rózsa gyul. — Előrántja a sutból a korcsolyát — száguld a sikos jégtükrön át — épít iromba hőembereket — viv körülük ádáz ütöközetet. Repül, puffan a golyó, a kemény: — «Igy essem el én, a harc mezén!» — S ha eljön az este — orrát, fülét kicsipve — festve — veresre, — feketebe bujjik a selma diák — keresve föl édeni táncziskolát — és ropja a tánczot, mondván evoé! — éljen Terpsychoré! — De a szegény poeta azt mondja: huj! — és fázó körmeire luj. — «Kedves vagy szörnyen, vén Tél apó! — de szó, a mi szó — dicsérni téged csak meleg szobába jó. — Ezért elég is leszen mára — legyen véged, dicső makáma!»

Fonákságok. A «Tanulók Lapja» irány-czikkei arra vannak hivatva, hogy egyrészt a magyar középiskolai ifjúság közérdekét állandóan szemmel tartásuk, másrészt pedig buzdítsák az ifjúságot azon erényekre melyeket meg kell szereznie, sőt figyelmeztessék hibáira is. Az, a ki a tanuló életet alaposan tanulmányozza, arra a meggyőződésre jut, hogy kitűnő erények mellett gyökeret vert a tanuló ifjúságban számos ferde, hogy úgy mondjuk fonák tulajdonság.

Példának okáért Hajdú Péter, a ki mondjuk hogy 2 osztályos realista, nem tanulta meg a német feladatot, következésképpen a tanári igazságszolgáltatás 12 órától egyig fenmarasztja az osztályban. Történetesen azonban a 4. osztály földszinti ablakain nincsen vasrács és így Hajdú Péter szépen megszőkik. Másnap az iskolában nevet az egész osztály — a dicsé-

retes kivétel odaértendő, — a kijátszottnak gondolt tanáron. Pedig ha megvizsgáljuk a dolgot, midőn a német tanár fenmarasztalja Hajdú Pétert, az ő javát akarja előmunkálni és a megszőkött Hajdú Péter nemcsak megbüntetendő rest, lusta diák, hanem megérdemelné a közmegegyezést is. Hogy ebben nem részesül, példa az ifjúsági ferdeségekre.

Más példa: Tegyük fel, hogy Sólyom Kálmánt felszólítja a latin tanár. Sólyom Kálmán nem tudja Livius fordítani, hanem könyvében ügyesen elhelyezi a «puskát». A tanár nem veszi észre és megdicséri. Másnap már számos követője van, a kik nem látják be, hogy magukat csalják meg és nem a tanárt.

Fonákság továbbá az ugynevezett *sugás* is. Mi értelme van ennek? Alig tudná ezt megmondani az, a ki sug és a kinek sugnak.

Még számos példát lehetne felsorolni, de elég ennyi. Ebből is szerezhetünk magunknak elég világos képet arra nézve, hogy milyenek a fonákságok.

Elvégre nem kívánja azt az ifjúságtól senki, hogy soha semmi botlást ne kövessen el. Szomoruan tekinthetnénk a jövő reményére, a magyar ifjúságra, ha a megtestesült komolyság lenne. Gyönyörrel és lelki örömmel nézünk az örökké vig ifjúságra, hanem azért mégis ószintén szívből óhajtanánk, hogy fonákságairól leszokják.

B. K.

Iskolai hírek.

Az internátus halottja. Deczember 9-én reggel fűtés után a budapesti László-féle gimnázium szolgája fölkelésre kondította meg a folyosó harangját. Az internátus fiatal diákjai almosan kapták föl a fejüket s a hálóterem hamarosan hangos lett szapora öltözködésök lármájától. A mikor reggelihez vonultak, valaki észrevette, hogy kevesebben vannak s csakugyan az egyik agyban még ott feküdt mozdulatlanul Patrovits Zoltán, egy gyéresi (aranyostordamegyei) tehetős földbirtokos fia, a nyolczadik osztálynak egyik legjobb növendéke. A diákok odamentek költögették, de hiába, nem mozdult. Egyszer valaki megtapogatta a mellet s észrevette, hogy hideg.

— Meghalt! sikoltották ijedten a fiuk.

Az ijesztő hírre reggel nyolcz óra után elhívták a mentőket, a kik konstataáltak, hogy a tizennyolcz éves, erős fiu már hajnal óta halott s testét már elborították a hullafoltok. Így Patrovits Zoltán a morgueba került, a hol

már fölbontották, hogy kiderítsék halála okát. Mint beszélnek, tegnap egész nap együtt volt társaival s este velük tért nyugalomra. A szegényt szívszélhűdés érte, a mi az ilyen korban nem igen szokott előfordulni.

A budapesti kereskedelmi akadémia ifjúsága folyó hó 3-án ünnepelte felséges királyunkat a tiz szobor elhatározásáért. Az ünnepély műsora a következő volt: Hymnusz, énekelte az ifjúsági énekkar; Névy László igazgató lelkes beszéd kíséretében felolvasta Ő felsége kéziratát; dr. Koltai Virgil tanár felolvasást tartott a magyar nemzet történeti multjáról, összekötve a 10 szobor történeti jelentőségével. A tizek szobra czimü költeményt Fejes Istvántól, szavalt Szarvas József felső osztályu tanuló. Szózat énekelte az ifjúsági énekkar. A tanulók «Éljen a király» felkiáltásokkal távoztak.

Uj iskolák a fővárosban. A Terézvárosban, mint értesülünk, a jövő tanévtől kezdve egy új főgimnázium fejlesztéséhez fognak. Budapest összes középiskoláinak igazgatói a főigazgatóval együtt fölterjesztésben kérték a minisztertől az új intézet létesítését és a fővárosiak is küldöttségben járultak e kéréshez. A miniszter erre megbizta *Erődy* Béla dr. főigazgatót, hogy a jelenlegi VI. kerületi főreáliskola helyiségeit kibérelje, mert ez az intézet a jövő tanévtől új helyiségbe megy. A jövő iskolaévben a legszükségesebb két osztály, az I. és V. fog fölállítani.

Folyó hó 7-én avattak fel a VIII. ker. polgári fiúiskola Német u. 44. sz. alatti helyiségét. A fölavató ünnep lefolyása a következő volt. Egressy B. «Szózat» (3 szölamu gyermekkar), énekelte az intézet ifjúsági daloskőre Erődy énektanár vezetése mellett. Megnyitó beszéd, tartotta Ullerich Gyula igazgató úr. Móra I. «Fohászokadás», szavalt Básti János 4. o. t. Schuberth F. «Hálaadó ima» (4 szöl. vegyes kar), énekelte a daloskőr. Ünnepi beszéd, tartotta Meilinger István 5. o. t. Ngs. Rózsavölgyi Gyula szföv. tanácsnok úr beszéde. Induló (4 szölamu gyermekkar), énekelte a daloskőr.

Az eperjesi kollégium «Magyar társaságának» deczember hó 5-én tartott XII. rendes gyűlése következő program szerint folyt le. A jegyzőkönyv hitelesítése után felolvassa Szöbel Ferencz 8. o. t., a «Kis dobos» czimü elbeszélését. A kör a gyengék közé sorozta. Birálta Bielek Aladár 7. o. t., az «Őszi eső» czimen beérkezett novellát. A munkat Fekete Zoltán 8. o. t. ellenbírálatra kapta. Gutmann Salamon 6. o. t., «A fogoly lengyelt» szavalt Csengey-től. Weiszer Emil 8. o. t., «A szabadsághoz»,

Endrődy-től adta elő. Erdemfoka jó. A jövő gyűlés napirendjének közzététele után a gyűlés feloszlott.

Az eperjesi kir. kath. főgimn. deczember 1-én rendezte első nyilvános ünnepélyét koszorus költőnk, Vörösmarty születésének emlékére a főgimn. tornacsarnokában s melyen ugyan csak szép számu közönség jelent meg. Műsora a következő volt: «Szózat» énekelte a kir. kath. főgimn. férfikara, «alkalmi beszéd», tartotta Sztankay Géza 8. o. t., a «Kisfaludy»-kör titkára. «Szép Ilonka» Melodráma, előadta Láng Mihály 8. o. t., Zsembeky Lornél 7. o. t., zongora kísérete mellett. «Emlékezés Vörösmartyra» írta és felolvasta Hudak Miklós 8. o. t. «Kerüri bordal», a Bánk-Bán operájából, énekelte a kir. kath. főgim. ékekkara. «Magyar dalok», előadta a «Kisfaludy»-kör zenekara, «szaval», mondta Kristóf Lajos 7. o. t. «Magyar Emlék induló», Vajda Emiltől, előadta a «Kisfaludy»-kör zenekara.

A sz-udvarhelyi ev. ref. kollégium «Petőfi önképzőkőre» 1897 nov. 14-én Fejes Áron tanár elnöklése alatt ülést tartott, melyben a következőket tárgyalta: A mult gyűlés jegyzőkönyvét a kör hitelesíti. Titkár jelenti, hogy egy vers érkezett be «Bánat, bánat» czimmel; bírálatra kiveszi Piskóty J. Piskóty J. az önképzőkör irányzatáról, czéljáról tart felolvasást, melyben a szereplők es bírálók kötelességeit és követendő elveit fejtegeti. Barthos Aladár 7. o. t. szavalt Petőfi «A magyar ifjakhoz» cz. költeményét, bírálták Dali G. és Márton Árpád. Piskóty J. Márton bírálata jegyzőkönyvi dicséretre érdemesíti, mit a kör el is fogad. Vajna G. 7. o. t. a bírálókra és a szavalatra tett észrevételeket, majd Márton Á. 7. o. tanulóval a taglejtés használata felett vitakozik. Ezzel a gyűlés véget ért.

A kecskeméti ev. reform. főgimnázium folvó hó 5-én ülést tartott, melyen a következő pontok tárgyalattak: A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. Az «Este volt már» czimü dolgozatot bírálta Krausz Gábor 7. o. t., szerzője Draskovics Géza 8. o. t. A «Ne mosolyogj» czimü dolgozatot bírálta Fekete László 8. o. t., szerzője Vincze Sándor 8. o. t. A «De szomoruan» czimü dolgozatot bírálta Balázsfalvi Kiss Kálmán 8. o. t. Szerzője Nyiradi János 7. o. t. Takács Sándor 7. o. t. szavaltat saját kérelmére, a kör elhalasztotta. A «Nem nézek én» czimü verset bírálta Domján Gyula 7. o. t. A verset, mivel Petőfi Sándor verséből volt plágizálva, a kör elvetette. A «Völgyi malom» czimü műfordítást bírálta Koczó Sándor 8. o. t. Szerzője Vincze Sándor 8. o. t.

A sepsi-szentgyörgyi Székely Mikó kollégium önképzőköre október 9-én tartotta I. rendes gyűlését, a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó beszéd, tartotta Darkó Jenő 8. o. t., az alakuló közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése. «**Tetemre hívás**» Aranytól, elszavaltta Kánya Kálmán 7. o. t. «**Lyrái kísérletek**» írta és felolvasta Darkó Jenő 8. o. t. «**Az örült**» Petőfőtől, előadta Prázmári József 7. o. t. Ezzel a gyűlés véget ért.

IRODALOM.

Magyar Robinson. Defoe Dániel szépséges regénye világot járó utjában már régen megállapodott nálunk is. Közel egy század óta öregek és fiatalok gyönyörűségére, nagy és gazdag irodalma azonban, mely a Franklin-Társulat kiadásában most jelent meg, méltán megérdemli a magyar Robinson nevet. Gaal Mózes, a magyar ifjúságnak e szépszavú elbeszélője mondja el újra Robinson Krusoé élete és viszonyosságai tanulságos történetét. Defoe után, azzal a tiszta szép nyelvvvel, mely kivülről oly kevés mesemondónknak sajátja, szellemében, alakjában magyarrá formálja Robinsont. Paget Walter 120 ily fajta magyar könyveknél ritkán megszokott művészi szép rajza díszíti a szép nyomású kötetet, melynek ára 1 frt 80 kr., vászonkötésben 2 frt 40 kr. De adott ki a Franklin Társulat ezuttal ebből a könyvből drágább diszkiadást is, igazán izléses falemezről való táblás kötet, a melynek 4 frt az ára. Helyesen tette, mert a Robinson kedves olvasmánya a jómódu szülők gyermekeinek is, a kiknek olyan ajándékot keresnek, mely külsőleg is mutatósabb legyen. Ilyen esetekben bizonyára kapóra jön a diszkiadás.

Diák élet Angolországban. Írta Laurie A. Fordította Hegedüs Pál. Ifjúsági irodalmunk pár év óta őrvendetes módon föllendült. Hazai íróink legkiválóbbjai szívesen dolgoznak az ifjúság számára és a külföldi hasznos és jó könyvek sorra megjelennek nyelvünkön. Laurie ifjúsági regénye ezek közül való. Egy fiatal diákélet rajza ez, az angol nevelési mód helyes és mindenekfelett jellemképző módjának feltüntetésével. Mily eszközökkel kell legyőzni a serdülő ifjúnak magával született gyengéit, leszoknia hibáiról és a testet, lelket nem rendszabályokkal idomítani, hanem a természet egyenes fejlődésmenetét követve fejleszteni: ime ez van megírva ebben a könyvben. Olvasván e csinos keretbe foglalt történetét, a didaktikus rész észrevétlenül lesz az elme kincsévé és pedig gyönyörködéssel megszerzett kincsévé. A francia középiskolai ifjúságnak ez a legkedvesebb olvasmánya. Bizunk benne, hogy hamar népszerűvé lesz a mi ifjúságunknál is és az iskolai könyvtárakban. A szöveget a francia kiadás huszonnégy eredeti fametszetű képe kíséri és a könyv kiállítása egészben igen tetszetős.

Megjelent a Franklin-Társulat kiadásában, ára 1 frt 80 kr., vászonkötésben 2 frt 60 kr.

Cox György. Görög regék. Fordította Komáromy Lajos. Fiataloknak és öregeknek képzelete kevés könyvmulat el oly szívesen, mint azokon, a melyek a görög mythológia ragyogó világát varázsolják elének. A gyermekkorát élő nép regéiben, mythoszaiban az egész emberiségnek a csudáshoz, a természet fölötti dolgokhoz való nagy vonzódását ismerjük meg s nem pusztán egy nép hitrege-világát. A görög nép képzelete minden népénél szebben alkotta ezt meg. A természet a maga ezerféle csodás megnyilatkozásában, a lég, a föld, a tenger és a vizek nem lehetnek holt, életnélküli alakokkal tele. A görög mythologia ez alakokhoz, természet fölötti lényekhez történeteket fűz és ezeket mondja el nekünk oly ritka szépen Cox György immár második magyar kiadásban megjelent könyve. Nem a tudós száraz fejtegetései ezek; szépen, kedvesen elbeszélte történetek, melyek képzeletünkben egyhamar el nem mosódnak. A most megjelent második kiadásba 90 képet tett a kiadó, a melyek csaknem valamennyien archeologiai minták után készült eredeti rajzok és metszetek, melyek bizonyára nagy áldozatokat igényeltek. A könyvet a Franklin Társulat a szokott csinnal állította ki. Ára 3 frt. Színes vászonkötésben 3 frt 50 kr.

A magyar nemzeti irodalom történetének vázlatja. Budapest, 1897. 8-rét, 128 lap. — *Magyar irodalomtörténeti olvasókönyv.* Budapest, 1897. 8-rét 241 lap. Az „Athenaeum” legközelebb e két csinosan kiállított könyvet bocsátotta közre, melyeket a közokt. miniszter a polgári iskolák és felsőbb leányiskolák részére approbált. Mind a két művet *Dr. Horváth Cyrill egyetemi m.-tanár írta*, ugyanaz, kinek középiskolák részére készült irodalomtörténete rövid pár év alatt országsszerte elterjedt. Maga a hivatalos bíráló úgy nyilatkozott e könyvekről, hogy alaposan, lelkesen, izléssel és tapintattal vannak írva; és bizonyára olvashatja őket a nagyközönség is. Horváth művében színesen, stilizált, kerek egészsze fűzve adja a magyar irodalom történetét. Végre is itt az ideje adja a magyar irodalom történetét, hogy a művelt nőket ne így tanítsák irodalomtörténetre, hogy: „A legjelesebb magyar lírikus Balassi után Himfy, Csokonai, Petőfi és Vörösmarty voltak”, mert az ily tanítás sohasem nevel igazi magyar asszonyokat, a nélkül pedig valódi magyar társaság nem lesz soha. Részünkről melegen ajánljuk ezt a könyvet, — árak összesen 2 frt, — az illető tanfélék, de a nagyközönség figyelmébe is, melynek szintén szüksége van rá, hogy minél többször emlékezzenek régiekre.

Mesék a szivről czimen ujév napjára Végváry Ferenc kiadja elbeszéléseit. Előfizetési felhívásában ezeket írja: Apró emberek egyszerű történetei ezek a „Mesék a szivről”, melyekkel nem az eget ostsomolom, csupán az olvasó szívébe akarok bejutni. A könyv 5—6 iven, izléses kiállításban jelenik meg, egy példány ára 1 frt. Tíz gyűjtött előfizető után egy ingyenpéldány jár. Az ivot s a gyűjtött összeget legkésőbb e hó 22-éig szerző nevére (Temesvár, Gyárváros, Granátos-utca 1. sz., I. em.) kell küldeni.

«Körmös» műintézet nyomása Budapest. VI. Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-u. 31. sz.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.
HIRDETESEK
felvételnek és jutányosan számíttatnak.

Előfizetőinkhez!

Az 1897 december 18-ai dátum fordulóit jelent a „Tanulók Lapja”-nak életében! E napon vállalta el kiadásra lapunkat hazánk első irodalmi és kiadó intézete, a *Franklin-Társulat*.

A hirtelen jött változással járó technikai akadályok okozták, hogy a szerkesztő a lap 51. számát csak korlátozott terjedelemben jelentetheti meg, pusztán a kiegészítésre szoruló cikk közlésére szorítkozva. Kérjük e rendellenességért, melynek oka kívülünk áll, az előfizetők elnézését.

Lapunknak 52., *karácsonyi számát* s egyúttal mutatószámot, azonban t. előfizetőink még terminus előtt, a *Franklin-Társulat* kiadásában fogják megkapni.

Ismételjük: e változás forduló-pont a „Tanulók Lapja” életében! A „*Franklin-Társulat*”-ban, melynek híre-neve országsszerte ismeretes — oly kiadót nyertünk, melynek nemesak *módjában*, de határozott *szándékában* is van, hogy a „Tanulók Lapja”-nak ügyét szíven hordozván, annak *ifjúsági mintajusságá* fejlesztését lehetővé tegye.

A Franklin-Társulat lévén immár a lap kiadója, nem szorultunk rá, hogy nagyokat igérjünk. Már a mutatószám szám be fogja igazolni, mily nagy lépést haladtunk előre.

A „Tanulók Lapja” ezentúl is minden *vasárnap* 16 oldalnyi terjedelemben fog megjelenni, minden igényt kielégítő kiállításban: jó papíron, kitűnő nyomással, s a szép iránti érzéknek jól eső képekkel. Szellemi tartalmában követi a régi, bevált és méltányolt irányt. Munkatársainak sorában helyet foglalnak az ifjúság kedves írói és költői; a tanárvilág jelestollú tagjai, a magyar ifjúság kedvence Gaal Mózes, kitől már az első számokban indul meg egész sorozata a magyar mondáknak, illusztrálva Gyulai László művészi képeivel. Nagyobb közleményei közül egyelőre csak kettőt említünk még meg. Az egyik egy kiváló francia ifjúsági regény, melyet a modern ifjúsági irodalom két hőroza: *Verne Gyula* és *Laurie André* közösen alkottak meg. Címe: „**A Cynthia hajótöröttje.**”

Verne bámulatos fantáziája ismert módján nyilatkozik meg benne és Laurie André, ki „Diákélet Angolországban” czimű műve által lett Magyarországon egy csapásra ismeretessé, szintén hozzáadta legjava erejét.

A másik nagyobb elbeszélés eredeti s *Teveli Mihálynak* a „T. L.” olvasóitól annyiszor méltányolt tollából ered. „**Barányfelhők**” a címe, híven tárja elő egy ideális magyar ifjú lelki világát és küzdelmeit, s annyiban

➡ A „TANULÓK LAPJA” kiadóhivatala: IV., Egyetem-utca 4. szám. ➡